

Regeringens proposition

1983/84: 82

om beskattningen av trygghetsförsäkringar för yrkesfiskare m.m.;

beslutad den 1 december 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om beskattningsregler för det nyligen införda särskilda försäkringsskyddet för yrkesfiskare. Skyddet omfattar tre försäkringsformer, nämligen grupplivförsäkring genom avtal, avtalsgruppsjukförsäkring och trygghetsförsäkring vid arbetsskada. Förslaget innebär att dessa försäkringsformer får samma skattemässiga behandling som motsvarande kollektiva försäkringar för anställda och lantbrukare, dvs. främst att förmånen av fri premie inte behöver tas upp som inkomst.

I propositionen föreslås vidare att livförsäkringsanstalter befrias från beskattning av sådana kapital- och fastighetsinkomster som belöper på avgångsbidragsförsäkringar vilka grundas på kollektivavtal.

Med anledning av att kungörelsen (1926:389) om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar har upphävts fr. o. m. utgången av juni 1983 föreslås slutligen att de försäkringsanstalter som gjort avsättningar till särskilda reservfonder enligt kungörelsen får möjlighet att utan någon beskattningskonsekvens föra över de avsatta medlen till sina resp. utjämningsfonder.

De nya bestämmelserna föreslås i huvudsak bli tillämpliga redan vid 1984 års taxering.

1 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Häriigenom föreskrivs i fråga om kommunalskattelagen (1928: 370) dels att 19 §, 30 § 2 mom., punkterna 1 och 2 av anvisningarna till 30 § samt punkt 1 av anvisningarna till 50 § skall ha nedan angivna lydelse.

dels att i anvisningarna till 28 § skall införas en ny punkt, 11, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §¹

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas *icke*:

vad som vid bodelning eller eljest på grund av giftorätt tillfallit make eller vad som förvärvats genom arv, testamente, fördel av oskift bo eller gåva;

vinst vid icke yrkesmässig avyttring av lös egendom i andra fall än som avses i 35 § 3—4 mom.;

vinst i svenskt lotteri eller vinst vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer och ej heller sådan vinst i utländskt lotteri eller vid vinstdragning på utländska premieobligationer, som uppgår till högst 100 kronor;

ersättning, som på grund av försäkring jämlikt lagen (1962: 381) om allmän försäkring, lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring eller lagen (1976: 380) om arbetsskadeförsäkring tillfallit den försäkrade, om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 6 000 kronor eller högre belopp för år eller utgör föräldrapenning, så ock sådan ersättning enligt annan lag eller särskild författning, som utgått annorledes än på grund av sjukförsäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring eller i fall som avses i lagen (1977: 265) om statligt personskadeskydd eller lagen (1977: 267) om krigsskadeersättning till sjömän om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 6 000 kronor eller högre belopp för år, ävensom ersättning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av annan försäkring, som icke tagits i samband med tjänst, dock att till skattepliktig inkomst räknas ersättning i form av pension eller i form av livränta i den mån livräntan är skattepliktig enligt 32 § 1 eller 2 mom., så ock ersättning som utgår på grund av trafikförsäkring eller, med nedan angivet undantag, annan ansvarighetsförsäkring eller på grund av skadeståndsförsäkring och avser förlorad inkomst av skattepliktig natur;

ersättning på grund av ansvarighetsförsäkring enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgår under de första trettio dagarna av den tid den skadade är arbetsoförmögen och beräknas så att ersättningen uppgår för insjuknandedagen till högst 30 kronor och för övriga dagar till högst 6 kronor för dag;

belopp, som till följd av försäkringsfall eller återköp av försäkringen utgått på grund av kapitalförsäkring;

försäkringsersättning eller annan ersättning för skada på egendom, dock att skatteplikt föreligger dels i den mån ersättningen avser driftbyggnad på jordbruksfastighet, byggnad på fastighet som avses i 24 § 1 mom., byggnad som är avsedd för användning i ägarens rörelse eller sådan del av värdet av markanläggning som får dras av genom årliga värdeminskningssavdrag, dels

¹ Lydelse enligt prop. 1983/84: 67.

*Nuvarande lydelse**Förslagen lydelse*

i den mån köpeskilling, som skulle ha influtit om den försäkrade eller skadade egendomen i stället hade sålts, hade varit att hänföra till intäkt av fastighet eller av rörelse och dels i den mån ersättningen eljest motsvarar skattepliktig intäkt av eller avdragsgill omkostnad för fastighet eller rörelse;

vinstandel, återbäring eller premieåterbetalning, som utgått på grund av annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring som tagits i samband med tjänst, samt vinstandel, som utgått på grund av skadeförsäkring, och premieåterbetalning på grund av skadeförsäkring, för vilken rätt till avdrag för premie icke förelegat;

ersättning jämlikt lagen (1956: 293) om ersättning åt smittbärare om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 6000 kronor eller högre belopp för år;

periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, i den mån givaren enligt 20 § eller punkt 5 av anvisningarna till 46 § icke är berättigad till avdrag för utgivet belopp;

stipendier till studerande vid undervisningsanstalter eller eljest avsedda för mottagarens utbildning;

studiestöd enligt 2, 3 eller 4 kap. studiestödslagen (1973: 349), internatbidrag, återbetalningspliktiga studiemedel och resekostnadsersättning enligt 6 och 7 kap. samma lag samt sådant särskilt bidrag vilket enligt av regeringen eller statlig myndighet meddelade bestämmelser utgår till deltagare i arbetsmarknadsutbildning samt med dem i fråga om sådant bidrag likställda, och äger i följd härav den bidragsberättigade icke göra avdrag för kostnader som avsetts skola bestridas med bidrag av förevarande slag;

allmänt barnbidrag;

lön eller annan gottgörelse, för vilken skall erläggas skatt enligt lagen (1958: 295) om sjömansskatt;

kontantunderstöd, som utgives av arbetslöshetsnämnd med bidrag av statsmedel;

handikappersättning enligt 9 kap. 2 och 3 §§ lagen om allmän försäkring, sådan del av vårdbidrag enligt 9 kap. 4 § samma lag som utgör ersättning för merkostnader samt hemsjukvårdsbidrag, som utgår av kommunala eller landstingskommunala medel till den vårdbehövande;

kommunalt bostadstillägg enligt lagen (1962: 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension;

kommunalt bostadstillägg till handikappade;

bostadsbidrag som avses i förordningen (1976: 263) om statliga bostadsbidrag till barnfamiljer, förordningen (1976: 262) om statskommunala bostadsbidrag eller förordningen (1977: 392) om statskommunala bostadsbidrag till vissa folkpensionärer m. fl.;

sådan gottgörelse för utgift eller kostnad som arbetsgivare uppburit från personalstiftelse ur medel, för vilka avdrag icke medgivits vid taxering, vid första tillfälle dylika medel finnas i stiftelsen;

gottgörelse som arbetsgivare uppburit från pensionsstiftelse, till den del stiftelsen ej ägt andra medel för att lämna gottgörelsen än sådana för vilka avdrag icke åtnjutits vid avsättning till stiftelsen;

kompensation av staten för bensinskatt på bensin som förbrukats vid yrkesmässig användning av motorsåg;

intäkter av försäljning av vilt växande bär och svampar som den skattskyldige själv plockat till den del intäkterna under ett beskattningsår inte överstiger 5000 kronor, såvida intäkterna inte kan hänföras till rörelse som den skattskyldige driver eller utgör lön eller liknande förmån.

Nuvarande lydelse

Beträffande vissa försäkringsbellopp som utgår till lantbrukare m. fl. gäller särskilda bestämmelser i punkt 16 av anvisningarna till 21 §.

(Se vidare anvisningarna.)

Föreslagen lydelse

Beträffande vissa försäkringsbellopp som utgår till lantbrukare, yrkesfiskare m. fl. gäller särskilda bestämmelser i punkt 16 av anvisningarna till 21 § och i punkt 11 av anvisningarna till 28 §.

(Se vidare anvisningarna.)

30 §

2 mom.² Såsom nettointäkt av försäkringsrörelse, som drivits av inländsk livförsäkringsanstalt, anses nettointäkten av anstaltens kapital- och fastighetsförvaltning med undantag för den del av intäkten som belöper på pensionsförsäkringar, vilka anstalten meddelat direkt eller meddelat i återförsäkring åt annan inländsk försäkringsanstalt.

2 mom. Såsom nettointäkt av försäkringsrörelse, som drivits av inländsk livförsäkringsanstalt, anses nettointäkten av anstaltens kapital- och fastighetsförvaltning med undantag för den del av intäkten som belöper på dels pensionsförsäkringar, vilka anstalten meddelat direkt eller meddelat i återförsäkring åt annan inländsk försäkringsanstalt, dels avgångsbidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer.

Om värdet av tillgångarna i försäkringsrörelse, som drivits av inländsk livförsäkringsanstalt, vid beskattningsårets utgång understiger summan av dels försäkringstekniska skulder ökade med en tjugondel därav, dels beloppet av de skulder som icke grunda sig på meddelade försäkringar, får ett belopp motsvarande fem gånger skillnaden avdragas från nettointäkten.

Anvisningar
till 28 §

11. Förmån av sådan fri grupplivförsäkring, avtalsgruppsjukförsäkring och trygghetsförsäkring vid arbetskada som fastställts enligt grunderna i ett år 1983 träffat avtal mellan Sveriges fiskares riksförbund och vederbörande försäkringsanstalt utgör inte skattepliktig intäkt. Av 19 § framgår att ej heller ersättning som – i annan form än pension eller livränta – utgår på grund av sådan livförsäkring eller sjukförsäkring räknas som skattepliktig intäkt. Ersättning enligt sådan trygghetsförsäkring som nyss nämnts utgör dock skattepliktig intäkt av rörelse utom till den del ersättningen utgår under de första

² Senaste lydelse 1982: 1087.

Nuvarande lydelse

1.³ Vid beräkning av nettointäkt av försäkringsrörelse som drivits av livförsäkringsanstalt skall följande iakttagas.

Som bruttointäkt upptages intäkt av kapital- och fastighetsförvaltning med undantag av den del av intäkten som belöper på pensionsförsäkringar, vilka anstalten meddelat direkt eller meddelat i återförsäkring åt inländsk försäkringsanstalt.

Som bruttointäkt upptages även vinst vid försäljning av eller vid uppskrivning av värdet av annan tillgång än inventarium eller för stadigvarande bruk i rörelsen avsedd fastighet. Vid försäljning av fastighet som utgör omsättningstillgång i försäkringsrörelsen skall punkt 1 fjärde stycket av anvisningarna till 28 § tillämpas. I bruttointäkten upptages vidare hyresvärde av fastighet, som använts i försäkringsrörelsen. Har livförsäkringsanstalt hos utländsk försäkringsanstalt återförsäkrat direkt meddelad eller i återförsäkring åt inländsk försäkringsanstalt meddelad annan försäkring än pensionsförsäkring utan att hos sig behålla premiereserven, anses som ränteutäkt ränta på värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet enligt den räntefot som legat till grund för premieberäkningen.

Från bruttointäkten får avdragas dels ränta på gäld, dels, i fråga om fastighetsförvaltning, annan enligt 25 § avdragsgill omkostnad för fastighet, dels förlust vid försäljning av annan tillgång än inventarium eller för stadigvarande bruk i rörelsen avsedd fastighet, dels belopp varmed värdet av annan tillgång än inventarium eller för stadigvarande bruk i rörelsen avsedd fastighet enligt denna lag nedskrivits, dels 5 procent av vad som återstår av bruttointäkten efter avdrag enligt detta stycke.

I fråga om individuell livförsäkring, individuell annan personförsäkring och gruppörsäkring får i varje sådan verksamhet för sig, sedan avdrag åtnjutits enligt föregående stycke, från återstående bruttointäkt göras avdrag med belopp motsvarande för varje direkt tecknad personförsäkring, som icke är pensionsförsäkring, 3 promille av det basbelopp som enligt 1 kap. 6 §

Föreslagen lydelse

trettio dagarna av den tid den skadade är arbetsförmögen och inte överstiger för insjuknandedagen 30 kronor och för övriga tjugo dagar 6 kronor för dag.

till 30 §

Som bruttointäkt upptages intäkt av kapital- och fastighetsförvaltning med undantag av den del av intäkten som belöper på dels pensionsförsäkringar, vilka anstalten meddelat direkt eller meddelat i återförsäkring åt inländsk försäkringsanstalt, dels avgångsbidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer.

I fråga om individuell livförsäkring, individuell annan personförsäkring och gruppörsäkring får i varje sådan verksamhet för sig, sedan avdrag åtnjutits enligt föregående stycke, från återstående bruttointäkt göras avdrag med belopp motsvarande för varje direkt tecknad personförsäkring, som icke är pensionsförsäkring eller avgångsbidragsförsäkring som avses i andra

³ Senaste lydelse 1982: 1087.

†1 Riksdagen 1983/84, 1 saml. Nr 82

Nuvarande lydelse

lagen (1962: 381) om allmän försäkring fastställts för taxeringsåret. Avdraget skall för varje försäkring beräknas till helt krontal så, att öretal bortfaller. Som en försäkring anses dels alla individuella livförsäkringar, som samtidigt tecknats på samma persons eller samma persons liv, dels alla andra individuella personförsäkringar, som samtidigt tecknats med samma person som försäkrad, dels samma persons alla gruppförsäkringar som han har inom en och samma grupp. Sammanlagt avdrag enligt detta stycke får icke överstiga återstående bruttointäkt av den verksamhet till vilken avdraget hänför sig.

Avdrag får icke ske för sådan ränta på återbäringsmedel som tillkommer försäkringstagare.

2.⁴ Vid beräkning av överskottet av försäkringsrörelse, som drivits av inländsk skadeförsäkringsanstalt, må från bruttointäkten avdrag göras förutom för driftkostnader, som avses i 29 §, för ökning av försäkringstekniska skulder för egen räkning, för ökning av säkerhetsreserv, för utbetald återbäring eller verkställd premieåterbetalning, för avsättning till sådan reservfond, som av ömsesidig försäkringsanstalt för husdjursförsäkring bildas enligt gällande föreskrifter om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar, för avsättning till sådan regleringsfond, som av trafikförsäkringsanstalt bildas enligt gällande villkor och föreskrifter för utövande av trafikförsäkringsrörelse, ävensom för ökning av utjämningsfonderna, i den mån denna ökning icke överstiger vinsten å själva försäkringsrörelsen. Denna vinst skall beräknas enligt andra, tredje och fjärde styckena.

Föreslagen lydelse

stycket, 3 promille av det basbelopp som enligt 1 kap. 6 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring fastställts för taxeringsåret. Avdraget skall för varje försäkring beräknas till helt krontal så, att öretal bortfaller. Som en försäkring anses dels alla individuella livförsäkringar, som samtidigt tecknats på samma persons eller samma persons liv, dels alla andra individuella personförsäkringar, som samtidigt tecknats med samma person som försäkrad, dels samma persons alla gruppförsäkringar som han har inom en och samma grupp. Sammanlagt avdrag enligt detta stycke får icke överstiga återstående bruttointäkt av den verksamhet till vilken avdraget hänför sig.

2. Vid beräkning av överskottet av försäkringsrörelse, som drivits av inländsk skadeförsäkringsanstalt, må från bruttointäkten avdrag göras förutom för driftkostnader, som avses i 29 §, för ökning av försäkringstekniska skulder för egen räkning, för ökning av säkerhetsreserv, för utbetald återbäring eller verkställd premieåterbetalning, för avsättning till sådan regleringsfond, som av trafikförsäkringsanstalt bildas enligt gällande villkor och föreskrifter för utövande av trafikförsäkringsrörelse, ävensom för ökning av utjämningsfonderna, i den mån denna ökning icke överstiger vinsten å själva försäkringsrörelsen. Denna vinst skall beräknas enligt andra, tredje och fjärde styckena.

⁴ Senaste lydelse 1982: 1087.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Vinsten utgör, om ej annat följer av tredje eller fjärde stycket, skillnaden mellan

å ena sidan summan av följande inkomstposter, nämligen:

- a) försäkringstekniska skulder för egen räkning vid årets ingång,
- b) säkerhetsreserv vid årets ingång,
- c) premieinkomst för egen räkning,
- d) 4 procent ränta på posterna a) och b);

å andra sidan summan av följande utgiftsposter, nämligen:

- e) utbetalningar för egen räkning för försäkringsfall,
- f) utgiven vinstandel, återbäring eller premieåterbetalning,
- g) förvaltningskostnader för egen räkning oavsett om de äro avdragsgilla i skattehänseende,

h) beräknad hyra för fastighet som tillhör anstalten och ingår i rörelsen,

i) försäkringstekniska skulder för egen räkning vid årets utgång,

j) säkerhetsreserv vid årets utgång.

Från sålunda framräknad vinst skall avräknas ökning av föreskriven regleringsfond för trafikförsäkringsrörelse eller, om fonden nedsatts, tilläggas belopp motsvarande nedsättningen.

Driver anstalt försäkringsrörelse även från fast driftställe i annan stat och är inkomst av rörelse som är hänförlig till det fasta driftstället på grund av avtal för undvikande av dubbelbeskattning undantagen från beskattning här i riket skall vinsten vidare minskas med överskott av den genom driftstället bedrivna verksamheten. Uppkommer underskott i sådan verksamhet får till vinsten läggas ett belopp motsvarande underskottet.

Med försäkringstekniska skulder för egen räkning förstås sådana skulder enligt 7 kap. 1 § första stycket försäkringsrörelselagen (1982: 713) (premiereserv, ersättningsreserv, skadebehandlingsreserv och tilldelad återbäring) minskade med värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet.

Med säkerhetsreserv förstås den reserv skadeförsäkringsanstalt får redovisa enligt en av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av försäkringsinspektionen fastställd normalplan.

Med premieinkomst, förvaltningskostnader m. m. för egen räkning förstås anstaltens premieinkomst, förvaltningskostnader m. m. minskade med återförsäkringsgivares andelar.

Med utjämningsfond förstås här fond, som enligt bolagsordningen eller, i fråga om sådant ömsesidigt bolag på vilket försäkringsrörelselagen icke äger tillämpning, stadgarna för bolaget må användas endast till att helt eller delvis täcka förlust å själva försäkringsrörelsen samt efter sådan disposition kvarstående förlust å rörelsen i dess helhet i den mån icke förenämnda bolagsordning eller stadgar föreskriver förlusttäckning genom ianspråktagande av andra till framtida förfogande avsatta medel.

Minskning av försäkringstekniska skulder för egen räkning, av säkerhetsreserv och av i första stycket omnämnd reservfond för ömsesidig försäkringsanstalt för husdjursförsäkring och regleringsfond för trafikförsäkringsanstalt ävensom minskning av utjämningsfonderna skall anses som intäkt. Sker ändring av bolagsordningen,

Minskning av försäkringstekniska skulder för egen räkning, av säkerhetsreserv och av särskild reservfond för ömsesidig försäkringsanstalt för husdjursförsäkring och regleringsfond för trafikförsäkringsanstalt ävensom minskning av utjämningsfonderna skall anses som intäkt. Sker ändring av bolagsordningen, varigenom anstalten får

Nuvarande lydelse

varigenom anstalten får rätt att på annat sätt än ovan sagts disponera en den 1 januari 1929 befintlig utjämningsfond, för vilken bestämmelser om inskränkt dispositionsrätt funnits, eller utjämningsfond, som bildats efter nämnda dag, skall fonden anses härigenom undergå minskning med hela det belopp, vartill den uppgick före ändringen.

Utöver vad ovan stadgats må avdrag icke ske för avsättning till omedelbar eller framtida vinstutdelning till försäkringstagare.

Föreslagen lydelse

rätt att på annat sätt än ovan sagts disponera en den 1 januari 1929 befintlig utjämningsfond, för vilken bestämmelser om inskränkt dispositionsrätt funnits, eller utjämningsfond, som bildats efter nämnda dag, skall fonden anses härigenom undergå minskning med hela det belopp, vartill den uppgick före ändringen.

till 50 §

1.⁵ Den skattskyldiges skatteförmåga bedöms med hänsyn, å ena sidan, till hans inkomst och förmögenhet samt, å andra sidan, till vad han kan anses ha behövt till nödvändigt underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn (*existensminimum*). Om inte särskilda förhållanden motiverar det skall existensminimum bedömas med hänsyn till förhållandena under hela beskattningsåret. Sådana särskilda förhållanden får anses föreligga t. ex. om en skattskyldig under året börjat i förvärsarbete eller upphört med sådant arbete och inkomsten utslagen på hela året därför understigit existensminimibeloppet. I sådana fall bör existensminimum bedömas med hänsyn till den tid inkomsten åtnjutits.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om existensminimum enligt de grunder som anges i det följande.

Existensminimum i det särskilda fallet bestäms med ledning av normalbelopp för existensminimum. Normalbeloppen utgör för ensamstående skattskyldig 15 300 kronor, för sammanlevande makar 26 600 kronor och för varje barn 6 500 kronor multiplicerade med det tal (jämförelsetal) som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i oktober månad året före inkomståret och prisläget i oktober 1980. Förändringarna i det allmänna prisläget skall därvid beräknas på grundval av konsumentprisindex. Normalbeloppen skall avrundas uppåt till helt hundratal kronor. Normalbeloppen skall anses innefatta alla vanliga levnadskostnader utom bostadskostnad, som beräknas särskilt och läggs till normalbeloppen.

Normalbeloppen för existensminimum är i första hand avsedda för skattskyldiga, vilkas inkomst huvudsakligen hänför sig till förvärvskällan tjänst.

Vid bestämning av avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum skall såsom inkomst av tjänst upptas den skattskyldiges bruttointäkter — inklusive biinkomster — minskade med sådana nödvändiga utgifter för inkomstens förvärvande som är avdragsgilla vid taxeringen, t. ex. avgifter för sjuk-

Vid bestämning av avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum skall såsom inkomst av tjänst upptas den skattskyldiges bruttointäkter — inklusive biinkomster — minskade med sådana nödvändiga utgifter för inkomstens förvärvande som är avdragsgilla vid taxeringen, t. ex. avgifter för sjuk-

⁵ Senaste lydelse 1981: 999.

Nuvarande lydelse

eller olycksfallsförsäkring som tagits i samband med tjänst, avgifter som den skattskyldige har erlagt i samband med tjänsten för egen eller efterlevandes pensionering på annat sätt än genom försäkring, eller kostnader för resor till och från arbetet. Består inkomsten av sådan livränta som avses i 32 § 2 mom. skall livräntan inräknas i inkomsten med oreducerat belopp. Även sådan livränta till följd av personskada som inte är av skattepliktig natur skall inräknas i inkomsten. Vid bestämning av avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum skall hänsyn vidare tas till om den skattskyldige uppburit skattefri ersättning på grund av sådan kollektiv sjukförsäkring som avses i 32 § 3 mom. tredje stycket. Barnbidrag medräknas inte i inkomsten.

När frågan om avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum bedöms skall särskild vikt läggas vid att inkomstförhållandena uppskattas på ett riktigt sätt, speciellt med hänsyn till omfattningen av eventuella naturaförmåner och deras värde.

Har den skattskyldige haft lägre levnadskostnader än normalt skall den skattskyldiges existensminimum anses ha understigit normalbeloppet i motsvarande mån, t. ex. om han är ogift och har haft gemensamt hushåll med anhöriga eller andra eller om han har haft särskilda förmåner i form av billiga livsmedel eller andra liknande förmåner. I regel torde det inte finnas anledning att bevilja avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum åt s. k. hemmasöner eller hemmadöttrar. Ej heller får avdrag medges om den skattskyldige ägt tillgångar. Härvid bortses från sedvanliga husgeråd, möbler och kläder, arbetsredskap, en mindre bostadsfastighet av enklaste beskaffenhet osv. Å andra sidan får existensminimum beräknas ha överstigit normalbeloppet om den skattskyldige haft utgifter för underhåll av make och barn som han inte levtt tillsammans med under beskattningsåret. Existensminimum för den skattskyldige får även i andra fall bestämmas högre än normalbeloppet, om det är motiverat av särskilda skäl.

Har den skattskyldige under beskattningsåret enligt beslut av den lokala skattemyndigheten fått befrielse från eller nedsättning av den preliminära skatten på grund av nedsatt skatteförmåga vid existensminimum, bör vid prövning av frågan om avdrag vid taxeringen för nedsatt skatteförmåga avvikelse inte ske från det av den lokala skattemyndigheten fastställda existensminimumbeloppet, om inte nya omständigheter framkommit. Som exempel på sådana omständigheter kan nämnas att den skattskyldige äger

Föreslagen lydelse

eller olycksfallsförsäkring som tagits i samband med tjänst, avgifter som den skattskyldige har erlagt i samband med tjänsten för egen eller efterlevandes pensionering på annat sätt än genom försäkring, eller kostnader för resor till och från arbetet. Består inkomsten av sådan livränta som avses i 32 § 2 mom. skall livräntan inräknas i inkomsten med oreducerat belopp. Även sådan livränta till följd av personskada som inte är av skattepliktig natur skall inräknas i inkomsten. Vid bestämning av avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum skall hänsyn vidare tas till om den skattskyldige uppburit skattefri ersättning på grund av sådan kollektiv sjukförsäkring som avses i 32 § 3 mom. tredje stycket. *punkt 16 av anvisningarna till 21 § eller punkt 11 av anvisningarna till 28 §.* Barnbidrag medräknas inte i inkomsten.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

tillgångar, som den lokala skattemyndigheten saknat kännedom om, eller att den skattskyldiges ekonomiska ställning påtagligt förbättrats efter den lokala skattemyndighetens beslut.

Om den skattskyldige inte har haft högre inkomst än det för honom beräknade existensminimibeloppet och detta beror på sådana förhållanden som anges i 50 § 2 mom. tredje stycket, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga medges med så stort belopp att den skattskyldige inte påförs beskattningsbar inkomst. Har den skattskyldige rätt till skattereduktion enligt 2 § 4 mom. uppbördslagen (1953:272), skall detta beaktas då avdraget för nedsatt skatteförmåga beräknas.

Är inkomsten högre men inte så stor, att inkomsten minskad med skatten uppgår till existensminimum, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga beviljas med så stort belopp, att större skatt inte kommer att tas ut än att inkomsten, minskad med skatten, uppgår till beloppet av existensminimum.

Nedsatt arbetsförmåga skall även anses föreligga om den skattskyldige på grund av arbetspsykiatri eller missanpassning eller annars av psykiska skäl har svårt att förvärva normal arbetsinkomst.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling.

De nya bestämmelserna i 19 §, 30 § 2 mom., punkt 11 av anvisningarna till 28 § samt punkterna 1 och 2 av anvisningarna till 30 § tillämpas första gången vid 1984 års taxering. De nya bestämmelserna i punkt 1 av anvisningarna till 50 § tillämpas första gången vid 1985 års taxering.

En ömsesidig försäkringsanstalt för husdjursförsäkring medges vid 1984 års taxering avdrag för avsättning till anstaltens utjämningsfond utöver vad som följer av punkt 2 första stycket av anvisningarna till 30 § med ett belopp motsvarande minskningen av en sådan reservfond som bildats enligt tidigare gällande föreskrifter om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar.

2 Förslag till

Lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

Härigenom föreskrivs att 37 § 1 mom. taxeringslagen (1956: 623)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

37 §

Nuvarande lydelse

1 mom.² Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
3. Försäkringsanstalt och understödsförening.	Den som från anstalten eller föreningen uppburit belopp, ej understigande 200 kronor för hela året, på grund av försäkring av den art att skatteplikt för beloppet föreligger, dock att om livränta utgivits till följd av personskada eller om ersättning utgått på grund av sådan kollektiv sjukförsäkring som avses i 32 § 3 mom. tredje stycket kommunalskattelagen (1928: 370), uppgift skall lämnas även om belopp som icke är av skattepliktig natur och som för hela året överstiger 200 kronor.	Utgivet belopp. Har till följd av personskada utgivits skattepliktigt engångsbelopp skall särskilt anmärkas om skattepliktigt engångsbelopp utgivits tidigare på grund av samma skada. Om så är fallet skall angivas beloppets storlek och utbetalningsåret.

Föreslagen lydelse

1 mom. Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
3. Försäkringsanstalt och understödsförening.	Den som från anstalten eller föreningen uppburit belopp, ej understigande 200 kronor för hela året, på grund av försäkring av den art att skatteplikt för beloppet föreligger, dock att om livränta utgivits till följd av personskada eller om er-	Utgivet belopp. Har till följd av personskada utgivits skattepliktigt engångsbelopp skall särskilt anmärkas om skattepliktigt engångsbelopp utgivits tidigare på grund av samma skada. Om så är fallet skall angivas beloppets storlek och utbetalningsåret.

¹ Lagen omtryckt 1971: 399.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 773.

² Lydelse enligt prop. 1983/84: 46.

*Uppgiftsskyldig**Vem uppgiften skall avse**Vad uppgiften skall avse*

sättning utgått på grund av sådan kollektiv sjukförsäkring som avses i 32 § 3 mom. tredje stycket, punkt 16 av anvisningarna till 21 § eller punkt 11 av anvisningarna till 28 § kommunalskattelagen (1928: 370), uppgift skall lämnas även om belopp som icke är av skattepliktig natur och som för hela året överstiger 200 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1984 och tillämpas första gången i fråga om kontrolluppgift till ledning vid 1985 års taxering.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-12-01

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdsen, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Göransson, Gradin, Dahl, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om beskattningen av trygghetsförsäkringar för yrkesfiskare m.m.

1 Inledning

Fr.o.m. den 1 juli 1983 gäller ett särskilt socialt försäkringsskydd för landets yrkesfiskare. Det omfattar tre delar, nämligen arbetsskadeförsäkring, grupplivförsäkring och gruppsjukförsäkring. Motsvarande försäkringar finns på lantbrukets område sedan år 1978. Samma år reglerades beskattningen av försäkringsskyddet (prop. 1978/79: 44, SkU 21, rskr 89, SFS 1978: 944). Regleringen anknyter till vad som redan före år 1978 gällde för liknande kollektiva försäkringar på arbetsmarknaden.

Sveriges fiskares riksförbund och statens jordbruksnämnd har hemställt att yrkesfiskarnas försäkringar vid beskattningen skall behandlas på samma sätt som lantbrukarnas. Jag kommer här att ta upp denna fråga.

I detta sammanhang avser jag att även ta upp en framställning från Arbetsmarknadens försäkringsaktiebolag om frihet från beskattning av sådan kapital- och fastighetsavkastning som är hänförlig till avgångsbi-dragsförsäkringar som grundas på kollektivavtal. Vidare skall jag ta upp en fråga som aktualiserats av att kungörelsen (1926: 389) om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar har upphävts fr. o. m. utgången av juni 1983.

2 Beskattningen av trygghetsförsäkringar för yrkesfiskare

2.1 Inledning

Genom beslut den 20 januari 1983 överlämnade regeringen till jordbruksnämnden en framställning från Sveriges fiskares riksförbund angående finansiering av en trygghetsförsäkring för yrkesfiskare. Försäkringen av-

sågs omfatta ett kompletterande socialt försäkringsskydd bestående av tre delar, nämligen gruppsjukförsäkring, arbetsskadeförsäkring och grupplivförsäkring.

Framställningen togs upp vid jordbruksnämndens överläggningar med fiskets förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen angående prisregleringen på fisk under perioden 1 juli 1983 – 30 juni 1984. Parterna enades om att föreslå att finansieringen skulle få ske inom ramen för de medel som tillfördes regleringen.

I propositionen (1982/83: 171) om regleringen av priserna på fisk, m. m. biträdde departementschefen förslaget och anförde bl. a. följande. Medlen skulle anslås ur prisregleringskassan för fisk fr. o. m. regleringsåret 1983/84. Finansieringen av försäkringen skulle ske på så sätt att premierna betalades kollektivt av prisregleringsmedel. Försäkringen borde ge de verksamma inom yrkesfisket ett försäkringsskydd som motsvarade det som anställda i allmänhet åtnjuter genom kollektivavtal och som också tillkommer lantbrukare. Jordbruksnämnden borde efter samråd med försäkringsinspektionen pröva försäkringsvillkoren. Riksdagen beslutade i enlighet med propositionen (JoU 1982/83: 38, rskr 337).

Härefter har avtal träffats om avtalsgruppsjukförsäkring (AGS), trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA) och grupplivförsäkring genom avtal (GLA) för yrkesfiskare. Avtalslutande parter är Sveriges fiskares riksförbund för yrkesfiskarnas räkning och Arbetsmarknadsförsäkringar, sjukförsäkringsaktiebolag beträffande AGS, Arbetsmarknadsförsäkringar, trygghetsförsäkring beträffande TFA och Folksam och Skandia grupplivförsäkring för yrkesfiskare beträffande GLA. Jordbruksnämnden har – efter samråd med försäkringsinspektionen – godkänt försäkringsvillkoren.

2.2 Utformningen av det sociala försäkringsskyddet för yrkesfiskare

Syftet med det särskilda sociala försäkringsskyddet för yrkesfiskare är att ge ett kompletterande skydd utöver det som föreligger enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring, AFL, och lagen (1976: 380) om arbetsskadeförsäkring, LAF. Det kompletterande skyddet avses motsvara det skydd som anställda i allmänhet har på grund av kollektivavtal och som tillkommer lantbrukare.

Skyddet omfattar företagare inom yrkesfisket. Vissa kvalifikationer skall vara uppfyllda med avseende främst på intäkten från fisket. Alla som uppfyller kraven omfattas automatiskt – dvs. utan egen åtgärd – av skyddet och får en individuell rätt gentemot försäkringsgivaren.

Den enskilde behöver inte betala några premier. Dessa betalas i stället kollektivt inom ramen för de medel som tillförs fiskprisregleringen.

Försäkringsavtalen omfattar yrkesfiskare som är verksamma som företagare fr. o. m. det år då fiskaren uppnår 16 års ålder t. o. m. den kalendermånad som föregår den under vilken fiskaren fyller 65 år. I fråga om AGS

gäller avtalet fr. o. m. den kalendermånad fiskaren uppnår 16 års ålder. Med yrkesfiskare avses dels den som antingen har licens enligt förordningen (1978: 517) om licens för yrkesfiskare eller som är medlem i fiskelag som har sådan licens, dels den som inte har licens men under större delen av året har fisket som enda yrke eller huvudyrke.

Rätt till ersättning har den yrkesfiskare som för något av de två närmast föregående beskattningsåren har deklarerat en nettointäkt av fiske (manslott) som överstiger 22 000 kr. eller en kontant bruttointäkt av fiske som uppgår till lägst 40 000 kr. Rätt till ersättning enligt TFA har också en yrkesfiskare som ingår som tillfällig medlem i ett fiskelag om han som ordinarie medlem skulle ha uppfyllt inkomstkravet. Även en nyetablerad yrkesfiskare som inte uppfyllt något av inkomstkraven, men som med hänsyn till arbetsinsatsen kan antas komma att uppfylla inkomstkravet under något av de två första hela beskattningsåren, har rätt till ersättning.

Om en yrkesfiskare på grund av sjukdom eller arbetsskada haft rätt till ersättning från AGS eller TFA och om han till följd av sjukdomen eller arbetsskadan inte kunnat uppfylla inkomstkravet anses han ändå ha uppfyllt detta krav.

Ersättningen enligt AGS lämnas under samma tid som sjukpenning eller förtidspension enligt AFL utgår. Under sjukpenningtid utgår då enligt AGS dagersättning med högst 3 kr. per dag. Månadsersättning under förtidspensionstid bestäms med hänsyn till sjukpenninggrundande inkomst och uppgår till högst 784 kr. per månad.

Vid arbetsskada kan ersättning för förlorad inkomst utgå enligt TFA. Under akut sjukdomstid utgår enligt huvudregeln en dagersättning som bestäms schablonmässigt med hänsyn till storleken av den sjukpenninggrundande inkomsten. För insjuknandedagen lämnas högst 30 kr. i ersättning och för övriga dagar under den första månaden högst 6 kr. per dag. Därefter ersätts det faktiska inkomstbortfallet. Under den akuta sjukdomstiden kan ersättning lämnas även för vissa vårdkostnader och andra utgifter. Ersättning kan också lämnas för sveda och värk. Vid bestående invaliditet kan den skadade få rätt till bl. a. livränta och ersättning för lyte och annat stadigvarande men.

Försäkringsersättningen enligt GLA kan utfalla vid yrkesfiskarens frånfälle och när fiskarens make eller person som stadigvarande sammanbor med fiskaren avlider. Vid fiskarens frånfälle utgår ersättning med ett grundbelopp som fastställs med hänsyn till fiskarens ålder. Grundbeloppet motsvarar sex basbelopp vid en ålder mellan 16 och 54 år och sjunker enligt huvudregeln sedan successivt till ett basbelopp vid 64 års ålder. För efterlevande barn under 20 år utgår barnbelopp. Avlider fiskarens make eller sammanboende utgår ersättning med ett halvt basbelopp plus barnbelopp.

Försäkringsvillkoren för yrkesfiskarna stämmer i allt väsentligt överens med de villkor som gäller för motsvarande försäkringar på arbetsmarknaden och inom lantbruket.

2.3 Nuvarande beskattningsregler

Det särskilda sociala försäkringsskyddet för yrkesfiskare innebär att fiskaren får ett kompletterande försäkringsskydd vid sjukdom, arbetsskada och dödsfall utan att göra några egna premiebetalningar. Härigenom aktualiseras två beskattningsfrågor, nämligen hur förmånen av fri försäkring och utfallande försäkringsbelopp skall behandlas vid inkomsttaxeringen. Frågorna bör bedömas mot bakgrund av de beskattningsregler som f. n. gäller för andra kollektiva livförsäkringar, sjukförsäkringar och s.k. trygghetsförsäkringar vid arbetsskada. Av särskilt intresse är reglerna för de kollektiva försäkringar som tillämpas på arbetsmarknaden och för de försäkringar som gäller för lantbrukare, eftersom yrkesfiskarnas särskilda försäkringsskydd i allt väsentligt överensstämmer med dessa.

I det följande sammanfattas de avdragsregler som gäller för sådana premier för kollektiva försäkringar som betalas av den försäkrade själv. Vidare redogörs för den skattemässiga behandlingen av de belopp som faller ut på grund av de kollektiva försäkringarna, och av den förmån som en anställd får i de fall då arbetsgivaren betalar premierna för sådana försäkringar. För arbetsgivaren är i dessa fall premierna i regel avdragsgilla som driftskostnad i förvärvskällan. Slutligen behandlas den skattemässiga regleringen av försäkringsskyddet inom lantbruket.

Grupplivförsäkringar

Premier för grupplivförsäkringar som betalas av de försäkrade själva är i allmänhet inte avdragsgilla. För en egenföretagare eller lantbrukare gäller dock att premier för en sådan grupplivförsäkring som han tecknar i sin egenskap av företagare betraktas som avdragsgill driftskostnad i förvärvskällan (punkt 2 av anvisningarna till 22 § och punkt 9 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen (1928:370), KL). Om den ersättning som kan komma att utfalla på grund av försäkringen utgår efter förmånligare grunder än dem som gäller för statstjänstemän är dock endast så stor del av premien som kan anses motsvara förmåner enligt grupplivförsäkring för statstjänstemän avdragsgill.

Om en arbetsgivare betalar premierna gäller enligt 32 § 3 mom. tredje stycket KL att förmånen av fri grupplivförsäkring inte beskattas hos de anställda. Är den skattskyldige privatanställd och är försäkringen väsentligt förmånligare än vad som gäller för statsanställda skall förmånen dock tas upp som skattepliktig intäkt till den del den utgått efter förmånligare villkor än dem som gäller för de statligt anställda.

En grupplivförsäkring är i KL:s mening en kapitalförsäkring. Det innebär att de belopp som faller ut på försäkringen är skattefria.

Beträffande grupplivförsäkringen för lantbrukare gäller att förmånen av fri sådan försäkring uttryckligen undantagits från beskattning (punkt 16 av anvisningarna till 21 § KL).

Grppsjukförsäkringar

Premier för en grppsjukförsäkring som betalas av den försäkrade själv är inte avdragsgilla.

I juni 1971 träffade LO och SAF en överenskommelse om sjukförmåner för anställda. För ändamålet utformades den s.k. avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS), som trädde i kraft i september samma år. Kollektivavtal om AGS har slutits mellan olika LO-förbund och SAF, sedermera också inom det kommunala och kooperativa området. Premierna betalas av arbetsgivarna. Enligt 32 § 3 mom. tredje stycket KL skall förmånen av den fria grppsjukförsäkringen inte tas upp som intäkt av tjänst.

Ersättning på grund av sjukförsäkring som har tagits i samband med tjänst är i regel skattepliktig, medan ersättning som utgår på grund av annan sjukförsäkring är skattefri om den inte utgår i form av livränta. För att en sjukförsäkring skall anses ha tagits i samband med tjänst fordras att det enligt anställningsavtalet föreligger skyldighet för arbetstagaren att ha en sådan försäkring eller, om någon sådan skyldighet inte föreligger, att premierna för försäkringen skall betalas av arbetsgivaren eller av arbetsgivaren och arbetstagaren *gemensamt*. Dessutom krävs det en anmälan till försäkringsanstalten om att försäkringen har tagits i samband med tjänst. Någon sådan anmälan har inte gjorts i fråga om AGS varför de förmåner som utgår enligt försäkringen är skattefria för mottagaren. Ersättningen beaktas emellertid vid beräkning av avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga.

Såvitt gäller lantbrukarna har förmånen av fri grppsjukförsäkring, i likhet med vad som gäller beträffande förmånen av fri grupplivförsäkring, uttryckligen undantagits från beskattning. Vid lagstiftningens tillkomst förutsattes dock att ersättningen beaktades vid beräkning av avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga.

Trygghetsförsäkringar vid arbetskada

I maj 1974 träffade SAF, LO och PTK överenskommelse om en trygghetsförsäkring vid yrkesskada (TFY). Till dessa organisationer anslutna förbund slöt därefter kollektivavtal om TFY i enlighet med överenskommelsen. Även andra arbetstagarorganisationer har senare slutit kollektivavtal om TFY med arbetsgivare både inom och utanför SAF. TFY kom så småningom att omfatta i princip hela arbetsmarknaden utanför området för statens personskadeförsäkring. Även inom sistnämnda område var dock TFY normerande. Med anledning av att LAF fr. o. m. den 1 juli 1977 ersatte den tidigare gällande lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring har SAF, LO och PTK träffat överenskommelse om försäkringsvillkor för trygghetsförsäkring vid arbetskada (TFA). TFA gäller från den 1 juli 1977 och överensstämmer i huvudsak med TFY.

TFA är en ansvarighetsförsäkring. Avsikten är att den som skadas i arbetet skall få ersättning för ideell och ekonomisk skada enligt skade-

ståndsrettens normer utan att behöva visa att arbetsgivaren eller annan är skadeståndsskyldig.

Arbetsgivaren är försäkringstagare och erlägger premierna för TFA. Någon beskattning av förmån av fri försäkring blir inte aktuell för de anställda.

Den ersättning som utgår till den skadelidande för idell skada, sjukvårdskostnader o.d. är skattefri. Ersättningen för inkomstförlust är emellertid skattepliktig enligt huvudregeln. Enligt särskilda bestämmelser i 19 § KL är dock ersättning på grund av TFA – liksom annan ansvarighetsförsäkring som utformas enligt grunder som fastställs i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer – skattefri till den del ersättningen utgår under de första trettio dagarna av sjukdomstiden och uppgår till högst 30 kr. för insjuknadedagen och högst 6 kr. för var och en av de resterande dagarna.

Beträffande TFA på lantbrukets område har förmånen av fri sådan försäkring undantagits från beskattning. Ersättningen är skattefri i samma utsträckning som på kollektivavtalsområdet.

2.4 Överväganden

Det nya sociala försäkringsskyddet för yrkesfiskarna motsvarar de kollektiva försäkringar som finns på arbetsmarknaden och inom lantbruket. Enligt min mening bör därför yrkesfiskarnas försäkringar få en skattemässig behandling som motsvarar den som gäller för försäkringarna på nyss nämnda områden.

2.4.1 Förmånen av fria premier

Nuvarande beskattningsregler innebär att de anställda och jordbrukarna i princip inte beskattas för förmån av fri GLA och fri AGS.

TFA är uppbyggd som en av arbetsgivarna tagen ansvarighetsförsäkring. Någon förmånsbeskattning hos de anställda blir över huvud taget inte aktuell i fråga om den försäkringen. För jordbrukarnas del har förmånen av fri försäkring undantagits från beskattning genom en uttrycklig bestämmelse.

Den som i viss omfattning är verksam som egenföretagare inom fisket kommer i denna egenskap att utan egen premiebetalning få ett försäkringsskydd enligt GLA, AGS och TFA. Det kan hävdas att denna förmån i princip skall anses som skattepliktig intäkt i förvärvskällan. För att uppnå den avsedda likformigheten bör därför bestämmelser införas som medför att yrkesfiskarens förmån blir skattefri i samma utsträckning som lantbrukarens och den anställdes.

Inkomster av yrkesmässigt fiske redovisas i inkomstslaget rörelse. Bestämmelserna om skattefrihet för förmånen av de fria försäkringarna bör tas in i en ny anvisningspunkt, 11, till 28 § KL. Fiske kan också utgöra

binäring till jordbruk. I dessa fall omfattas emellertid egenföretagaren av det särskilda försäkringsskyddet för lantbrukare. Några kompletterande bestämmelser för inkomstslaget jordbruksfastighet är därför inte behövliga.

2.4.2 Utfallande belopp

Anställda och lantbrukare beskattas inte för de belopp som faller ut på grund av GLA och AGS. Beträffande TFA är huvudregeln att ersättning för inkomstförlust är skattepliktig. Enligt särskilda bestämmelser i 19 § och i punkt 16 av anvisningarna till 21 § KL är dock den ersättning som utgår under de första trettio dagarna av sjukdomstiden skattefri till den del den inte överstiger 30 kr. för insjuknandedagen och 6 kr. för var och en av de resterande dagarna.

För yrkesfiskare kommer redan enligt nuvarande regler sådana belopp som utgår på grund av GLA och AGS att bli skattefria. Den förstnämnda försäkringen är nämligen skattemässigt en kapitalförsäkring och den sistnämnda en sådan sjukförsäkring som inte har tagits i samband med tjänst. Om ingen lagändring görs kommer däremot den ersättning för inkomstförlust som utfaller på grund av TFA att bli skattepliktig utan inskränkningar. För att den avsedda likställigheten skall uppnås behövs en uttrycklig föreskrift som gör att dagersättning under den första sjukdomstiden blir skattefri i samma utsträckning som motsvarande ersättning enligt TFA för lantbrukare och anställda. Jag föreslår att bestämmelser om detta tas in i 19 § KL samt i den nyss föreslagna nya anvisningspunkten till 28 § KL.

2.4.3 Avdrag för nedsatt skatteförmåga i samband med ersättning enligt AGS

I samband med att lantbrukets trygghetsförsäkringar reglerades skattemässigt infördes en bestämmelse i punkt 1 av anvisningarna till 50 § KL som innebar att ersättning på grund av kollektiv sjukförsäkring skulle beaktas vid beräkning av avdrag för nedsatt skatteförmåga. Bestämmelsen tillkom efter förslag av livförsäkringsskattekommittén i dess slutbetänkande (Ds B 1977: 4) Kapitalförsäkring m. m. och tog sikte på AGS- ersättning. Departementschefen uttalade att bestämmelsen givetvis skulle gälla även i fråga om AGS för jordbrukare (prop. 1978/79: 44 s 50).

Genom lagstiftning året därpå (prop. 1979/80: 77, SkU 23, rskr 164, SFS 1980: 72) ändrades bestämmelsen efter framställningar till budgetdepartementet av Folksam och Svenska försäkringsbolags riksförbund. I framställningen påtalades att bestämmelsen hade fått en sådan utformning att den omfattade inte bara ersättning på grund av AGS utan även ersättningar enligt andra kollektiva sjukförsäkringar vilkas skattemässiga behandling i övrigt skiljde sig från AGS.

Efter denna ändring har emellertid innebörden i bestämmelsen blivit

något oklar. Jag föreslår därför att bestämmelsen kompletteras så att det uttryckligen framgår att den är tillämplig på ersättningar enligt trygghetsavtalen på såväl jordbrukets som fiskets område. 37 § 1 mom. 3 taxeringslagen (1956: 623) bör kompletteras på samma sätt.

3 Beskattningen av viss försäkringsrörelse

Jag övergår till frågan om beskattningen av försäkringsrörelse som avser avgångsbidragsförsäkring. Bestämmelserna om försäkringsföretagens beskattning finns i 30 § 2-5 mom. KL med anvisningar. En försäkringsanstalt anses i sin helhet antingen som livförsäkringsanstalt eller skadeförsäkringsanstalt. Skilda regler gäller för de båda typerna av företag.

För livförsäkringsanstalter gäller att nettointäkten av försäkringsrörelsen beräknas till nettointäkten av anstaltens kapital- och fastighetsförvaltning med undantag för vad som belöper på pensionsförsäkringar (s.k. räntebeskattning). Skadeförsäkringsanstalter beskattas i stället för överskottet av försäkringsrörelsen varvid emellertid särskild hänsyn tas till avsättning till vissa fonder (s.k. överskottsbeskattning). Som en livförsäkringsanstalt anses en anstalt vars försäkringsrörelse uteslutande eller så gott som uteslutande avser personförsäkringar. Andra försäkringsanstalter anses som skadeförsäkringsanstalter.

Kollektiv försäkring om avgångsbidrag (AGB) är en försäkring som grundas på avtal mellan arbetsmarknadens parter. Den utgår till arbetstagare som förlorar sin anställning i samband med företagsnedläggningar, driftsinskränkningar och liknande. En stor del av ersättningen går till dem som blivit långvarigt arbetslösa. AGB meddelas f. n. endast av Folksam Ömsesidig sakförsäkring och Arbetsmarknadens försäkringsaktiebolag (AFA). AFA, som vid sidan av avgångsbidragsförsäkring endast meddelar tjänstegrupplivförsäkring, är en livförsäkringsanstalt, varför försäkringen räntebeskattas hos detta bolag.

I en framställning till regeringen har AFA hemställt att den del av kapital- och fastighetsavkastningen som är hänförlig till AGB skall undantas från beskattning. AFA anför att utvecklingen på arbetsmarknaden har gjort det nödvändigt att förstärka uppbyggnaden av bolagets reserver. Uppbyggnaden har medfört att avkastningen blivit betydligt högre än det avdrag – s.k. antalsavdrag – som medges vid vinstberäkningen i livförsäkringsrörelse. AFA anför vidare att en sådan beskattning som blir följden av nuvarande beskattningsregler för försäkringsrörelse inte är avsedd.

Framställningen har remissbehandlats. Samtliga remissinstanser, nämligen *försäkringsinspektionen, riksskatteverket, länsstyrelsen i Stockholms län, Arbetsmarknadsstyrelsen, Folksam, och Svenska försäkringsbolags riksförbund* har tillstyrkt framställningen eller lämnat den utan erinran. Riksskatteverket har emellertid erinrat om att verket i skilda sammanhang

framfört att varje avsteg från de principer som bär upp skattelagstiftningen medför att systemet blir mer svåröverskådligt och komplicerat.

För egen del får jag anföra följande. Vid tillkomsten av gällande ordning för beskattning av försäkringsrörelse ansåg man sig kunna acceptera en enhetlig räntebeskattning även för avgångsbidragsförsäkringar som meddelades av en livförsäkringsanstalt. Den dåvarande departementschefen uttalade att tillämpningen av det s.k. antalsavdraget i praktiken skulle leda till att något skattepliktigt överskott inte skulle uppkomma (prop. 1969: 120 s. 84). Det har emellertid visat sig att avdraget numera inte täcker de skattepliktiga intäkterna. Härigenom uppkommer en icke åsyftad beskattning. Det kan vidare påpekas att de mot avgångsbidrag svarande ersättningar som utgår på SAF/PTK-området administreras av en stiftelse som enligt ett uttryckligt stadgande i 53 § 1 mom. KL är undantagen från beskattning. Jag föreslår att bestämmelserna om beskattning av försäkringsrörelse kompletteras så att den del av kapital- och fastighetsinkomsterna som belöper på AGB i likhet med vad som gäller beträffande pensionsförsäkringar undantas från beskattning.

De nya bestämmelserna bör tas in i 30 § 2 mom. första stycket KL samt i punkt 1 av anvisningarna till samma lagrum.

4 Överföring av vissa fonder i försäkringsrörelse

Avsättningar till sådana reservfonder som enligt kungörelsen (1926: 389) om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar har bildats av ömsesidiga försäkringsanstalter för husdjursförsäkring har enligt särskilda bestämmelser i punkt 2 av anvisningarna till 30 § KL kunnat göras med obeskattade medel. Reservfonder för ändamålet finns f.n. hos Jordbrukets Försäkringsbolag och Sydsvensk djurförsäkring.

Genom förordning (1983: 218) har den nyss nämnda förordningen upphävts fr. o. m. utgången av juni 1983. Kravet på avsättning till särskilda reservfonder har därför bortfallit och någon avsättning till sådana fonder kommer fortsättningsvis inte att ske.

Mot denna bakgrund har försäkringsinspektionen hemställt att den nyss nämnda anvisningspunkten ändras. Inspektionen har vidare uttalat att det enligt dess mening vore en lämplig lösning för bolagen att de utan skattekonsekvenser tilläts föra över de aktuella reservfonderna till sina resp. utjämningsfonder.

Jag instämmer i vad försäkringsinspektionen uttalat. I punkt 2 första stycket av anvisningarna till 30 § KL bör bestämmelsen om avdrag för avsättning till de aktuella reservfonderna utgå. Bestämmelser om att medlen får överföras till utjämningsfonden utan några beskattningsekvenser bör tas in i övergångsbestämmelserna.

5 Ikraftträdande

Det nya försäkringskyddet för yrkesfiskarna gäller fr. o. m. den 1 juli 1983. De nya bestämmelserna i 19 § och punkt 11 av anvisningarna till 28 § KL angående skattefrihet för dels förmånen av fri försäkring, dels vissa utfallande belopp bör därför tillämpas första gången redan vid 1984 års taxering. Punkt 1 av anvisningarna till 50 § KL i dess nya lydelse bör gälla fr. o. m. 1985 års taxering. Även den föreslagna nya lydelsen av 37 § 1 mom. TL tillämpas första gången vid 1985 års taxering.

Ändringarna i 30 § KL och i punkterna 1 och 2 av anvisningarna till samma lagrum angående skattefrihet för livförsäkringsanstalter beträffande AGB m. m. bör tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

6 Lagrådets hörande

Lagförslagen är enligt min mening av sådan okomplicerad beskaffenhet att lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Jag anser därför att lagrådets yttrande inte bör inhämtas.

7 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta inom finansdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370).
2. lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623).

8 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.